

PUSZTADOKTOR MAGAZIN

VI. évfolyam 12. szám a Madárkórház Alapítvány havilapja 2011. december

- Köszönjük az 1 %-ot!
- Decemberi történet
- A tél és a ragadozók
- Éves összefoglalónk

Tisztelt támogatóink!

Hálásan köszönjük a személyi jövedelemadó 1 %-ának felajánlását a Madárkórház Alapítvány részére! Tevékenységünket e nélkül nem tudnánk folytatni, hiszen semmilyen állami támogatást nem kapunk működésünkhöz. Támogatóink bankszámlára érkező, illetve csekken befizetett adományain kívül nincs más forrásunk a Madárkórház fenntartására. Az 1 %-os felajánlásokból az alapítvány cél szerinti tevékenységét, azaz a vadon élő madarak mentését, állatorvosi és kórházi ellátását, az intézmény fenntartását, és a tevékenység oktatását, kutatását, bemutatását finanszírozzuk. Ezzel együtt jár a megelőzést szolgáló szemléletformálás, és az ezzel kapcsolatos kommunikáció is, mely szintén költségigényes. Ezt a célt szolgálják honlapjaink (www.madarkorhaz.hu, www.madarpark.hu, www.madarpark.blog

Fotó: Gaál Péter

hu), és jelen kiadványunk a Pusztadoktor magazin is, melyekben igyekszünk támogatóinknak időről-időre beszámolni arról, hogy mire költöttük a pénzüket, adójuk 1 %-át, és arról, hogyan segíthetnek olvasóink a madarakon az adott időszakban. Erről szól a Hortobágyi Madárpark Madármentő Kiállítás, és a Látványkórház, ahol látogatóink saját szemükkel követhetik nyomon tevékenységünket, és ha akarnak, mint önkéntesek részt is vehetnek benne. Az 1 %-ból beérkezett bevétel – bár az adókedvezmények eredményeként kevesebb befizetett adóból nem érte el az előző évi összeget – támogatóink adományaival együtt biztosítja a jövő évi stabil működésünket. Köszönjük!

Tisztelettel és
köszönettel:
Dr. Déri János
és csapata

✂ itt kell levágni

RENDELKEZŐ NYILATKOZAT A BEFIZETETT ADÓ EGY SZÁZALÉKÁRÓL

A kedvezményezett adószáma:

1 8 5 5 7 8 9 9 - 1 - 0 9

A kedvezményezett neve:

Madárkórház Alapítvány

FONTOS!

A rendelkező nyilatkozatot kis borítékba kell tenni, ez csak akkor érvényes, ha a borítékon a **nevét és adóazonosító jelét** pontosan feltünteti. Zárja le, írja alá a kis borítékot a hátdoldalán úgy, hogy aláírása átnyúljon a ragasztáson! A kis borítékot adja le annak, aki adóbevallását elkészíti, vagy küldje el az APEH-nek! Adója 1 %-át csak akkor kapjuk meg, ha a nyilatkozat a bevallással együtt, időben megérkezik.

Elektornikus adóbevallás készítésekor az adószámot be kell írni az adóív megfelelő részére.

Vége felé járt az esztendő, már javában benne voltunk a decemberben. Vártam már nagyon a találkozást, mert régóta jelezték az érkezését. Vendég volt ő, régen várt vendég ezen a tájon. Puha, zöld ág volt, amin megpillantottam először kicsiny testét. Korona nem volt a fején, csak valami glóriaszzerű, keskeny, fényes sáv fogta át kis koponyáját. A legkisebb volt ő a királyok között. Apró teste volt, vékonyka lábacska, zöldesszürke köntöse, kopottas gúnyája, de a szeme ragyogott, mosolyt csalt az arcára annak, aki nézte.

Akár egy karácsonyi történet is kezdődhetne így. Én azonban nem karácsonyi látomást, vagy csodát láttam, hanem Európa legkisebb, mindössze 5-7 grammos madarát, a sárgafejű királykát. Erős hangja rendkívül szokatlan ilyen kicsi madártól. Általában a hangja az, amit legelőször észreveszünk. Én is így voltam ezzel, érces, erős hangját hallottam meg először. Bár az emberrel rendkívül bizalmas madár, egészen közel enged magához, mégis nehéz megpillantani, hiszen legtöbbször a fenyőfa sűrű ágai között bujkál. Magyarországon rendszeres fészkelő, de vonuláskor nagyobb létszámban jelenik meg. Ez a madár is valahonnan északról kerülhetett ide Hajdú-Bihar megyébe, Komádiba, más évszakban sohasem láttam, csak télen. A sárgafejű királyka rövidtávú vonuló, az északi részekről délebbre vonul. Magyarországon az öreg lucfenyvesekben kis számban fészkel, főleg az Alpokalján és az Északi-középhegységben. Pókokkal, levéltet-

vekkal, poloskával és kabócalárvalakkal táplálkozik, melyeket a sűrű lombkoronában keresgél. Télen cinegékhez társul, velük cimborál, első látásra azt gondolnánk, fiatal cinegét látunk, olyan kicsi a termete, csak tüzetesebb vizsgálódás után tűnik fel a cinegétől eltérő jellegzetes színezete. Lucfenyők ágaira a tojó mohából és pókhálóból építi fészket, melynek elkészítése 2-3 hétig is eltart. A fészek olyan kicsi, hogy éppen elférnek benne a fiókák. Fészekalja 7-10 tojásból áll. A költési időszak 15-16 napig tart, és csak a tojó kotlik. A kikelt fiókákat a hím gondozza, miközben a tojó már elkezd építeni a következő fészket a második fészekaljhoz.

E kicsiny madárka ritka, nehezen megfigyelhető, kevésbé közismert, de mindenképpen szeretetre méltó kicsi madarunk. Illik hát, hogy némi ismerettel rendelkezünk a sárgafejű királykáról.

*Kép és szöveg:
Puskás János*

Az elmúlt hétvégén a Madárkórház Mikulása kedveskedett a kilátogató gyerekeknek egy kis ajándékkal. A gyerekek részt vehettek a felgyógyult erdei fülesbaglyok elengedésében és a Madárkórház dolgozóival bejárhatták a kórház kiállítóteret, lábadozókat, röpdéket.

A Madárkórház látogatóinak jó része gyerekekből áll, és a jeles alkalmakat igyekszünk velük ezekhez az alkalmakhoz illően megünnepelni.

*Minden kedves támogatóknak és családjuknak áldott,
békés, boldog Karácsonyt és boldog újévet kívánunk!*

Fotó: Konyhás István

Az északi tájakról telelni ideérkező kékes rétihéják, egerész- és gatyásölyvek főleg pockot fognak, mely nem alszik téli álmot. Amíg nem esett le a hó, a pockot könnyen fognak, de a hó alatt nehezebben található meg. Az erdei fülesbaglyok mezőgazdasági területeken és utak mentén éjszaka vadásznak rájuk. Nappalozni az őket nem kedvelő nappali madarak elől télen is rejtekhelyet nyújtó, főleg örökzöld fákon, tujákon és fenyőkön akár nagyobb csoportokban is összegyűlnek. Városok parkjaiban, kertekben akár 30-40 bagoly is összegyűlik egy-egy facsoporton, de helyenként ennél jóval több is megfigyelhető.

Balmazújvárosban 70-80 példány, de a Vajdaságban, Zentán egy kertben mintegy 200, Nagykikinda központjában 700 bagoly található.

A baglyokat éjszaka az utak mentén elűthetik, de a nesztelen repülést lehetővé tevő, levegővel telt, tömör tollruhájuk sokat tompít az ütközésen.

A karvalyok apró madarakat vadásznak, akár emberi településeken belül ugyanúgy, mint az inkább nyílt természeti területen a kis sólymok, alacsonyan a föld fölött, a tereptárgyak takarását kihasználva meglepetésszerűen tűnnek fel, és okoznak riadalmat verebek, gerlék között. Sérüléseik főleg a menekülő zsákmány heves üldözése közben ablaknak, vagy falnak, kerítésnek ütközés miatt következnek be, főleg agyrázkódás, ritkában csonttörések formájában.

Dr. Déri János
Madárkórház Alapítvány

Sasok etetése

Fotó: Morvai Szilárd

A rétisasok a vonuló vadludakat követik. A nagy tömegben mezőgazdasági területeiken, főleg őszi búzavevőzéseken táplálkozó és éjszakára nyílt vizekbe, halastavakba behúzó vadludak vadászata során a lelőtt és össze nem szedett hullák, vagy sebzett, könnyen fogható példányok vonzzák őket fő táplálékuk, a hal mellett. A karácsonyi időszak a halastavi le-

halászások ideje, ilyenkor bőven akad táplálék a leeresztett halastóban szárazra került, és hátrahagyott halak miatt, nemcsak a sasok, de a sirályok, szürkegémek, nagykovácsok részére is. Amikor befagynak a vizek és leesik a hó, számukra is nehezebb a táplálékszerzés. Csoportosan gyülekeznek mesterséges etetőhelyeken, ahol az EU-ban már Görögországban, Spanyolországban, Franciaországban, Olaszországban, Cipruson, Portugáliában, Bulgáriában és Szlovákiában is megengedett a döggel való etetés. Nálunk a 90-es években sikerült először itt, Hortobágyon engedélytetni a sasetetést, a Hortobágyi Nemzeti Park etetőhelyein. Ebben nekem, mint a sasokért elkötelezett hatósági állatorvosnak is volt közrehatásom, madárbarát megyei osztályvezető állatorvos kollégáim révén, akik megtalálták a módját az akkori, szigorú hullakezelési jogszabályok között, hogy igazoltan nem fertőző betegségben elhullott marhák, lovak és juhok tetemeit helyezzék ki a sasok helyben tartására.

Ennek eredményeként, a folyamatos táplálék biztosításával helyhez kötött rétisasok fészket foglaltak és sikeresen költenek már több, mint 10 éve Hortobágyon. Ez évben a régi, még érvényes engedélynek az új uniós elvárások szerinti megújítása került napirendre, mely előzetes terepi bejárások és egyeztetések után a döntéshozók asztalán van. Az etetőhelyek egyben a sasok megfigyelését is lehetővé teszik, leshelyek kiépítésével és azok bérbeadásával foglalkozó vállalkozások nem ismeretlenek a hazai és külföldi profi fotósok között. A mínuszokban egész napos túlélést lehetővé tevő, fűtött, földbe sülyesztett, egy irányban átlátható fotóüveggel ellátott leskunyhó a sasok zavarásának elkerülése érdekében még sötétben, hajnalban közelíthető meg, és szintén sötétben, este hagyható el az elszánt madárfotós számára. De az ily módon közvetlen közlőről megfigyelhető és fotózható sasok látványa megéri a pénzt, időt, fáradságot.

Dr. Déri János

Éves összefoglalónk

Luca

Luca lába sajnos minden igyekezetünk ellenére elhalt, és csüdből amputálni kellett. Ennek oka minden bizonnyal az, hogy az eredeti sérülésekor elszakadt a lábszár közepétől lefelé az egész lábat ellátó egyetlen artéria, így a vérkeringés hiánya miatt nem volt elég a kisebb mellékágakból való táplálása a szöveteknek. További probléma, hogy a lábszár közepén is van egy elhalt, lassan gyógyuló, fedetlen terület, melyet a hasáról átültetett bőrlebennyel fedtünk, és alatta egy elhalt csont rész, melyet besínelve egyelőre benn tartunk, hogy legyen tartása a lábszárnak és legyen mihez rögzíteni a mülábat. Müláb nélkül ugyanis a sas nem tudna hosszabb

időn keresztül életben maradni. Egy lábát túlterhelő 5 kg-os testtömege az ízületeket tönkretéve és folyamatos talpfekélyt okozva a maradék lábát is használhatatlanná tenné. Ezért szükség van az alátámasztásra, melyet ideiglenesen egy mankószerűen használható mülábbal oldottunk meg. A használat során folyamatosan módosítva igyekszünk kialakítani a neki legmegfelelőbb szöveget, hosszúságot, rögzítést, súlyt és anyagot. Ha ez meglesz, akkor a végleges lábformájú műanyag protézis elkészítése következik. Ez ügyben tárgyalunk egy humán művégtaggyártó céggel.

Dr. Déri János

Sasreptetés: mérgezésből gyógyult parlagi sas szabadon engedése

Szándékos mérgezésnek lett majdnem az áldozata ez a parlagi sas, melyet az ilyen esetekre megbeszélte forgatókönyv szerinti gyors, pontos és összehangolt munkával sikerült megmenteni. Ehhez az kellett, hogy a megtaláló tudjon rólunk, tudja, hogy van Madárkórház, megtaláljon a tudakozó. Ezért van szükség a média nyilvánosságra, a hirdetésekre a plakátokra, a Madárparkra, és az ott megforduló évi 40 000 látogató ismereteire. Tudott rólunk és megtalált. Azonnal hívtam az MME koordinátorát, Horváth Mártont, aki megadta a legközelebbi természetvédelmi őrszámát, aki tudta, hogy ilyen-

kor mi a teendő, hogy a percek is számítanak, és nem késlekedhet, és hogy folyamatos telefonos kapcsolatban legyen velünk. Így negyed óra alatt a helyszínre ért, felismerte a mérgezés tüneteit, és percekben belül beadatta a legközelebbi állatorvossal az ellenszert. Egyszerre indultunk el, és félúton találkoztunk Kleszó Andrással, a BNP természetvédelmi őrével, aki átadta a már stabilizálódott állapotú sást. Negyed órával később már a Madárkórházban folytattuk a kezelését, ő pedig munkatársaival megkezdte a terület átvizsgálását, csalétek és további áldozatok felkutatására. Sajnos nem először működött együtt az ösz-

szeszkott csapat, de reméljük, hogy azon a területen utoljára volt erre szükség. Előző években két fészkelő párt is lemérgeztek ott rókáknak szánt csalétekkel. Most a nyomozás eredményes volt: van gyanúsított, és reméljük nem mérgez többet. Egy hét rehabilitáció után, Nagypénteken, Kleszó András engedte szabadon a teljesen meggyógyult sást, egy bükkaljai domboldalon tartott sajtótájékoztató alkalmával. Gyönyörű, meleg, napos idő volt, és sokáig gyönyörködhetünk a sas fenséges röptében.

Dr. Déri János

– folytatás a következő oldalon

Fotó: Déri Balázs

Kisgolyák a sasfészkekben

A történet akkor kezdődött, amikor februárban Dudás Miklós, a Hortobágyi Nemzeti Park munkatársa egy sasfészket készített a Madárpark nagyrópdéjében tartott két röpképtelen rétisas számára egy tuskón. Korábban is volt ott egy sasoknak szánt fészkek, de a golyák széthordták, a sasok pedig mindig a fészkek helyén lévő nagy fatuskón trónoltak. A fészket nagy örömeinkre birtokba vették, és három-négy év után először hallatták is párzási revírfoglaló hangjukat: kli-kli-kli-kli-kli-kli. Mindezek ellenére mégsem gondolták annyira komolyan a dolgot, se párzás, se tojás nem lett belőle, és a fészket átengedték egy agresszív golyapárnak, akik szégyenszemre kiverték onnan a levegő királyait. A golyapár viszont aktívnak mutatkozott, ahogy a korábbi években a madárkertben is történt, sikerült a költés, tojásaikból két fióka látta meg a napvilágot. Történt mindez annak ellenére, hogy a rópdében a sasokon kívül mintegy 20 egerészölyv is állandó veszélyt jelent a fészkekre, de a golyaszülők, – ahogy a szabadban is szokás – egy percre sem hagyják felügyelet nélkül a fiókákat. Egymást váltva árnyékolják, melegítik, etetik, és hosszú, hegyes csőrükkel óvják a kicsiket a ragadozóktól, a fészkek alatt pedig nyugodtan pihenhet a társbérletben ott lakó ölyv. Csak meg ne próbáljon a fészkekbe szállni.

– folytatás a következő oldalon

Fotó: Havassy András

Bővítések a Madárparkban

Elszámoltunk az EAOP turisztikai pályázat segítségével elkészült felújításokkal a Madárparkban. A munkálatok tavaly nyáron kezdődtek, és az utolsó simításokat ez év őszén végezték. A 60 milliós uniós támogatás segítségével buszparkolót, egy új vásártéri bejáratot, pénztárpületet, mosdót, 9 kisebb röpdét, 6 tenyészröpdét, bagolyvárat, golyafalut, fotólest, kerti tavat hoztunk létre, újjáépítettük az egyik nagyröpdét, utakat, új hidat építettünk, hintát, biciklitárolót, kerti bútorokat helyeztünk el a Madárpark eddig ki nem épített területén.

Együttműködés egyetemi karokkal

Az Európa Terv Kft. több pályázatunk írásában vett részt. Jelenleg bíráló alatt álló pályázatunkkal felújítanánk a meglévő ifjúsági szállásépületünket, és egy új uniós pályázat segítségével oktatási központot kívánunk létrehozni a Madárpark szomszédságában. Megállapodást kötöttünk a Szent István Egyetem Állatorvostudományi Karával, és tárgyalunk a gödöllői Agrártudományi Kar Vadvilágmegőrzési Intézetével, a Debreceni Egyetemmel a hallgatók itt folyó gyakorlati képzéséről.

Javaslat Vadmadárkórházak törvénybe iktatására

Jogszabály módosító javaslatot adtunk be a Vadmadárkórházak törvénybe iktatásáról. Az Zöld OT-n két éve tárgyalt, és ott a civil szervezetek által elfogadott hiánypótló tervezetet Dr. Berkényi Tamással, a székesfehérvári Vadmadárkórház állatorvosával együtt nyújtottuk be a Vidékfejlesztési Minisztériumba. A tervezet szakmai véleményezésre több fórumon, és intézménynél megfordult. Lényege, hogy a sérült vadmadarak ellátására az állami költségvetésből fenntartott, és ezt a munkát kényszerűségből végző állatkerti mentőhelyek mellett kifejezetten e munka végzésére létrejött, meghatározott személyi és tárgyi feltételekkel rendelkező regionális madárkórházak lássák el, ahol lehetőség van a tevékenység bemutatására, oktatására is.

Kiállításról kiállításra

Bemutatkoztunk országos és helyi rendezvényeken, kiállításokon, így a HUNGEXPO-n az Utazási Kiállításon, a FEHOVÁN, a debreceni Farmer Expón, a tiszafüredi Halas Napokon, és sok más helyen. Számos előadást tartottunk országszerte, többek között az Állatorvosi Kar egzotikus szakállatorvosi képzésén, és ez évben külföldön is, Szóvátán, a Magyar Állatorvosok Világszervezetének konferenciáján.

Gyógyult parlagi sasok

A Bükkben elengedett mérgezésből felgyógyult és a Hortobágyon elen-

gedett áramütött parlagi sas mellett hosszú előkészítő munka után ez évben került szabadon bocsátásra a Jászságban egy tavaly lábtöréssel és begyszakadással bekerült parlagi sas, Csutka (Szellő) is.

A Madárkórház további lakói

Az idén a negyedik gyógyult fiatal parlagi sas baleset miatt került be, neki nem adtunk nevet, mert bízunk a szabadon engedésében. Farokcsigolya törés és három szélső faroktoll elvesztése után komoly lábujj sérülése miatt hetekig többesélyes volt a sorsa, mely most úgy tűnik, jóra fordul: a faroktollai nőnek, a daganat gyanús hüvelykujja is biztatóan javul.

Bogyó, a szelíd rétisas

Bogyó, az epilepsziás rohamokkal küzdő túl szelíd rétisas Csutkához hasonlóan elvadítható ha meggyógyul, de Luca, a féllábú rétisas örökre itt marad. Múltábbal javul az életminősége, mely az élet egyetlen lehetősége is a számára. Mindenhol máshol elaltatták volna, ugyanúgy, mint azt az áramütött és repülésben fontos tollait elvesztett kecsensólymot, melyet szintén sikerült meggyógyítani. A tollai kinőttek, és bízunk benne, hogy tavasszal elengedhetjük.

Ez történt nyáron

Szárnyaszegett vándorsólyom

Heléna a szárnyaszegett vándorsólyom nem volt ilyen szerencsés. Többszörösen törött, és többször műtött felkarcsontja elhalt, melyet műanyag implantátummal próbáltunk helyettesíteni, de nem fogadta be a szervezete. Nincsen csont a felkarjában, mégis repül valamennyit a kórtermében, ami orvosi csoda. Ő bemutatós madár lesz, és ha a természetvédelmi hatóság engedélyezi, tenyésztésprogramban vehet részt.

Keselyű wellness

A Spanyolországból a Hortobágyi Nemzeti Park malomházi Vadasparkjába bemutatás céljából érkezett 12 szabadon engedésre alkalmatlan fakökeselyű közül az egyik régi vállficam miatt egyáltalán nem tudott repülni. Próbaképpen Iván Andrea gyógytornász pár hétig egy csecsemőkön bevált, speciális technika alkalmazásával ingyenesen kezelte a Madárkórházban. A kezelés biztató eredménnyel járt. A híradá-

sokból értesült érdeklődők a keselyűt a Vadasparkban csodálhatják meg, de a kezelés jelenleg szünetel.

Támogatónk

HungaroControl
Magyar
Légiforgalmi
Szolgálat Zrt.

E-pet Díszállat Kereskedés

Debrecen, Szent Anna - Varga utca sarok

www.epet.hu • shop@e-pet.hu •

Tel.: (52) 311-530; (52) 890-439

Nyitva: hétfő – szombat: 9.00 – 19.00 ; vasárnap: 9.00 – 13.00

Fabyen Kft. Vavyen Fable
könyveivel
rendszeres támogatónk.

Önkénteseink Idén 57 új önkéntes járult hozzá munkájával a Madárkórház működéséhez. Visszatérő régi önkénteseinkkel együtt összesen 100 fő munkálkodik a Madárkórházban alkalmanként 4-10-es létszámmal, és országsszerte madármentésben, kiállításokon, rendezvényeken. Köszönjük mindannyiuknak a segítségét! Hely hiányában sajnos nem tudjuk mindenkinek a nevét közölni. Önkénteseink és támogatóink nevét megtalálják honlapunkon.

**DÍSZÁLLATOK
TÁPOK
FELSZERELÉSEK
KIEGÉSZÍTŐK
SZAKIRODALOM**

Boltonként több száz négyzetméteren, hatalmas áruválaszték, folyamatosan frissített akciók, állatorvosi szaktanácsadás.

DEBRECEN (Stop Shop), 4031 Debrecen, Kishatár út 1., Telefon: 0630/967-26-61, Nyitvatartás: h-sz: 10.00-19.00, v: 10.00-18.00
BUDAPEST XXII (Campona), 1222 Budapest, Nagytétényi út 37-43, Telefon: (+36) 30-476-2900, Nyitvatartás: h-v: 10.00-20.00
BUDAPEST IX (Lurdy-Ház), 1097 Budapest, Könyves Kálmán körút 12-14, Tel.: (+36) 30-846-0985, Nyitvatartás: h-sz: 10.00-20.00, v: 10.00-18.00

www.zoodom.com

Madarakat gyógyítunk!

Madárkórház Alapítvány

Adószám: 18557899-1-09

www.madarkorhaz.hu

10%

Szárnyakat ad a madaraknak!

Amennyiben lehetősége van, kérjük, támogassa alapítványunkat! Köszönjük!
Bankszámlaszámunk: 59900029-10001868 • Adószámunk: 18557899-1-09

Olvasói levelet, érdeklődéseket a következő címekre várunk: pusztadoktor@t-online.hu • 4071 Hortobágy, Petőfi tér 6.

Állatorvosi, állatgyógyászati területen felmerülő kérdéseiket a fenti címekre várjuk! Megjelenik 12 000 példányban.

Hirdetésfeladás, sérült madár bejelentése: pusztadoktor@t-online.hu • Tel: (30) 9435-494; (52) 369-181.

Szerkesztők: Dr. Déri János, Konyhás István, Veres Hajnalka • Tördelés: TerepSzemle Stúdió (Veres Hajnalka) • ISSN 1788-456X

Megtalálható országsszerte állatorvosi rendelőkben, állatkeretekben, kisállatkereskedésekben, állati áruházakban, megyei könyvtárakban.